

נקודת המחשבה

יולי 2013 – נובמבר 2013

גיליון מס' 5

בחוזר שלפניכם ישנה תמצית פסקי דין נבחרים, העוסקים בעניינים של שוטרים שביצעו עבירות ואשר התקבלו בין החודשים 7/2013-11/2013 בבתי משפט שונים ברחבי הארץ, לרבות מפסיקת בית הדין למשמעת של משטרת ישראל, הדין בתיקים שנחקרו במח"ש.

גיליון זה חושף גם דוגמאות הקשורות לפן נוסף של עבודת מחלקתנו, שעניינו סגירת תיקים (בתקופה הרלוונטית לגיליון זה) בהם נחשדו שוטרים על לא עוול בכפם, וזאת מטעמי "אין עבירה" או "חוסר אשמה".

מח"ש פועלת בנחישות לשרש תופעות פסולות במשטרה ולחשוף עבירות פליליות שמבוצעות ע"י שוטרים; אך בשם אותו אינטרס ציבורי, מחוייבת מח"ש להגן על שוטר שהסתבך על לא עוול בכפו בחשד לפלילים, כפועל יוצא מחיכוך עם אזרחים, תוך כדי פעילות מבצעית, הכרוכה לעיתים בשימוש בכוח - אף קטלני; כל זאת, על מנת להבטיח שהשוטרים לא יחסו לבצע משימות מקצועיות מורכבות, תוך חתירה למגע וללא מורכך לב.

שוטר סיוור שהכה קטיין אזוק - נדון למאסר בעבודות שירות

ביום 30.10.13 ניתנה בבית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' הנשיא יוסף אלון וכב' השופטים צלקובניק ורוז-לוי) החלטה בערעור שהוגש ע"י מח"ש על קולת העונש שנגזר על שוטר שהכה קטיין אזוק. מדובר בשוטר סיוור כבן 40, שהוזעק בגין תלונה על רעש. השוטר תפס קטיין כבן 16 שהיה בזירה והפילו ארצה. בעוד הקטיין שרוע אפיים ארצה, היכה אותו השוטר שלא לצורך. גם בהמשך, לאחר שנאזק ונלקח מהזירה, המשיך השוטר להכות את הקטיין, הן בניידת המשטרה והן בתחנת המשטרה. כתוצאה ממעשים אלו נגרמו למתלונן חבלות שונות. למרות מצבור הנסיבות המחמירות, הסתפק בית משפט השלום בעונש מאסר מותנה, תוצאה שחייבה הגשת ערעור. בית המשפט המחוזי קיבל את ערעור מח"ש, ביטל את גזר הדין המקל והשית על הנאשם ארבעה חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות, תוך שהוא מתייחס לפער הגילאים ולקטינות הקורבן; לעובדה שמדובר בשוטר ותיק, לובש מדים; לכך שמדובר באלימות מתמשכת כלפי קטיין אזוק - להבדיל מאובדן שליטה רגעי, ואף זיהה בכך "ברוטאליות לשמה". בנוסף, קבל בית המשפט המחוזי את עתירת מח"ש לגבי מתחם הענישה הראוי באירוע מסוג זה (בין מאסר בעבודות שירות לבין שנת מאסר בפועל) והבהיר כי הוא מסתפק ברף המקל אך משום שערכאת הערעור אינה ממצה את הדין. וכך, בין היתר, קבע בית המשפט המחוזי:

"המערער הינו חלק מחלון הראווה של משטרת ישראל, שעה שהוא משמש כשוטר סיוור, אשר מתוקף תפקידו בא במגע רב עם הציבור. מעשי אלימות כמו אלו שבהם חטא המערער עצמו, עומדים בניגוד לערכי היסוד של משטרת ישראל, ומציגים באור שלילי לא רק את המערער עצמו, אלא גם רבים וטובים אחרים, ועל כן מחייבים ענישה מוחשית ומרתיעה, למניעת מקרים דומים בעתיד של ניצול לרעה של כוח המשרה באופן שלילי... הנסיבות דכאן ממקמות מקרה זה ברף הגבוה יותר של החומרה, המחייב ענישה מחשית יותר בדמות עונש מאסר וולו בעבודות שירות... מצופה משוטר כי ידע לנהוג באיפוק ולא יאבד עשתונותו, גם בשעה שאזרח מתגרה בו קל וחומר כאשר מדובר בקטיין".

עפ"ג 9983-07-13 מח"ש נ' ברדה (מחוזי - באר שבע)

תלונה נגד שוטרי יס"ח לתקיפה באמצעות פנס - הופרכה במסגרת חקירת מח"ש

המתלונן טען בעדותו במח"ש כי בעת מעצרו, הותקף ע"י השוטרים באמצעות פנס באזור העורף וכן באגרופים בגבו. המתלונן מסר תיאור של השוטר שהכה אותו בפנס וטען כי כתוצאה מהמכות, נגרמו לו חבלות בידיים, בגב, בצוואר ובצדי הירכיים. השוטרים נחקרו במח"ש, טענו כי מעצרו של המתלונן בוצע בעקבות החשד כי נטל חלק באירוע שוד, אישרו שימוש בכוח סביר נגד המתלונן לצורך כבילתו והובלתו לניידת, אך הכחישו בתוקף כי הוכה באמצעות פנס. כמו כן, לטענתם, החבלות של המתלונן נגרמו כתוצאה מכך שהוא ברח מהשוטרים, התחבא מתחת לרכב וכשנתפס - נמשך משם על ידם. יצוין כי עובדה זו צוינה גם בגרסתו של המתלונן. החקירה העלתה כי תיאור המתלונן אודות השוטר שלכאורה תקף אותו באמצעות פנס, אינו מתיישב עם הממצאים בתיק, כי התיעד הרפואי והתמונות שמסר מתיישבות דווקא עם גרסת השוטרים לאירוע, לפיה לא הוכה כלל באמצעות פנס. שילוב נתונים זה הביא למסקנה כי השימוש בכוח שבוצע ע"י השוטרים באירוע היה כדון, ולכן הוחלט לגנוז את התיק מחוסר אשמה. בצד זאת, החקירה חשפה התנהלות לא תקינה, לפיה השוטרים המעורבים כתבו דו"ח פעולה אחד אודות האירוע ונמנעו מכתובת דוחות פעולה נפרדים ע"י כל אחד מהם - כמתחייב. סביר כי כתיבת דוחות פעולה בהתאם לנהלים, הייתה מייטרת במקרה ספציפי זה את חקירתם של השוטרים המעורבים תחת אזהרה במח"ש. עניין זה דווח לגורם המוסמך לצורך הפקת לקחים.

קצין משטרה שהורשע בעבירות מין כלפי שוטרות שח"מ - נדון ל-8 שנות מאסר

ביום 5.11.13 ניתן בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטים דותן, שיצר ושוחט) גזר דין בעניינו של שוטר, ששירת כסגן מפקד יחידת סיור והורשע לאחר ניהול הוכחות בסדרה של עבירות מין, שכללו מעשי אינוס, מעשים מגונים בכח, מעשים מגונים, נסיון לבצע מעשה מגונה בכוח והטרדה מינית, וזאת במתלוננות ששירתו כשוטרות בשירות חובה משטרתי, תחת פיקודו. בית משפט המחוזי בתל אביב העיט על הנאשם עונש של 8 שנות מאסר בפועל, שנתיים מאסר על תנאי ו-55,000 ₪ פיצוי למתלוננות.

בגזר דינו הדגיש בית המשפט את הפגיעה החמורה והקשה בערכים המוגנים, שנפגעו כתוצאה ממעשיו של הנאשם, הנובעת מאופיין החמור של עבירות המין שביצע, התקופה הממושכת בין השנים 2007-2009, במהלכה הנאשם פגע בקורבנותיו בהזדמנויות שונות, העובדה כי מדובר בשתי מתלוננות שונות וכן העובדה כי העבירות הקשות בוצעו ע"י הנאשם במסגרת משטרטית, תוך ניצול יחסי מרות, פערי כוחות והפרש גילאים גדול בין המתלוננות לבין הנאשם. עוד הדגיש בית המשפט באמון ובתדמית המשטרה, זאת בשל הרשתות של שוטר, האמון על שמירת החוק, בעבירות כה חמורות והן בשל אווירת ההפקרות ששררה ביחידה לה היה הנאשם שותף, ואשר כללה נסיעות פרטיות במהלך שעות העבודה בתפקיד, קיום יחסי מין במהלך משמרת, ותחושה רווחת לפיה אין כל פסול בקיום קשרים מיניים בין מפקד לפקודה.

תפ"ח 1050-09 מ"י נ' קורן (מחוזי-בארשבע)

מפקד בכיר לא דיווח על תלונה של שוטרת שנפגעה על רקע מיני ולא אמר אמת בחקירת מח"ש - הורשע

ביום 20.10.13 ניתנה הכרעת דין משמעתי בעניינו של מפקד מרחב, בדרגת תת ניצב, אשר נחקר במח"ש בחשד כי הובאה לידיעתו באמצעות קצין אחר, פקוד שלו, תלונה בגין מעשה מגונה שבוצע לכאורה ע"י קצין בכיר מאוד, כלפי שוטרת במרחב עליו הוא מופקד. כן דווח למפקד המרחב דבר המצוקה אליה נקלעה השוטרת. מהחקירה עלה כי הקצין הבכיר - המופקד, בין היתר, על שלומה של המתלוננת - נמנע מלהעביר את התלונה לגורם מוסמך ושמר את המידע לעצמו. בנוסף, במהלך חקירתו במח"ש הכחיש המפקד הבכיר בתוקף כי התלונה הובאה לידיעתו ועמד בהכחשתו זו לאורך מרבית שלבי החקירה. רק לקראת סיומה של החקירה, לאחר שעומת עם הקצין הכפוף, פקודו אשר העביר לו את המידע כאמור, הודה המפקד הבכיר שאכן קיבל ממנו דיווח על התלונה, בה לא טיפל.

בית הדין לחשמעת בהרכב של שלושה שופטים (ניצב בדימ. יוסי סדבון, תנ"צ בדימ. שולמית קדם ותנ"צ דוד ביתן) הרשיע פה אחד את מפקד המרחב בעבירות שיוחסו לו, שעניינן אי מילוי הוראה (סעיף 1 לתוספת), אי נקיטה באמצעים סבירים לגילוי עבירה (סעיף 7 לתוספת), מסירת מידע כוזב במהלך חקירה של מח"ש (סעיף 22 לתוספת) וכן בהתנהגות שאינה הולמת שוטר (סעיף 3 לתוספת).

לגופם של דברים קבע בית הדין כדלקמן: **"מצופה ממפקד סביר במעמדו של הנאשם, במכלול הנסיבות שתוארו..., כי יפנים שמדובר בהתנהגות בלתי תקינה, (ב) חשד לכאורה לביצוע עבירה של הטרדה מינית מצד המח"ש, וכי עליו להעביר את הדיווח הלאה לידיעת הגורמים, כמתחייב מהנהלים. אם לא למח"ש, אזי לקת"צ או לגורמים אחרים... הדברים מקבלים משנה תוקף כאשר מדובר בחשד להטרדה מינית, שהינה נגע שהחברה שמה לה למטרה לבער באמצעות חוק מיוחד ומשטרת ישראל עושה כל שביכולתה להפנים וליישם את המתחייב מהוראות החוק..."**

עוד הבהיר בית הדין כי **"בנסיבות בהן עולה חשד לכאורה להטרדה מינית, מוטלת חובה מיוחדת על מפקדים, במיוחד קצינים בדרגתו ובמעמדו של הנאשם, לגלות רגישות מיוחדת ולהפנים כל דיווח המעלה חשד שכזה ולטפל בו... חובת הדיווח עומדת בעינה על בסיס המידע שנמסר, ללא קשר לאמיתות עובדות המקרה כפי שיתבררו בעקבות חקירה"**.

בהכרעת הדין נקבע כי עדותו של מפקד המרחב בבית הדין, אשר עמדה בניגוד להודאתו במח"ש, לא היתה אמינה וכן כי - **"אין מדובר בנאשם שלא זכר את הדברים... אלא אנו מתרשמים כי הנאשם בחר להכחיש, ומשוכנח שיש ראיות שסותרות את גרסתו, או אז החליט להודות בכך שקבל דיווח". ובהמשך: "אנו קובעים, איפוא, כי הנאשם מסר תשובות מתחמקות ואף כוזבות במהלך חקירתו במח"ש"**.

בית הדין דחה את הטענה כי לא היה מקום להעמיד לדין משמעתי (להבדיל מפלילי) את הנאשם, ששיקר בחקירה פלילית בה היה חשוד, וקבע כי **"אין דינו של שוטר שנחקר כדינו של אזרח מהשורה שנחקר...מדובר בהליך משמעתי של שוטרים, המתבצע על פי חוק ועל פי כללים המבטאים את מדיניות המשטרה ותכלית הדין המשמעתי. כללים אלו שונים מהליך פלילי רגיל"**.

הפרכת טענת תושב יצהר לשימוש שלא כדין בטייזר נגדו במהלך מעצר וחיפית הסרטון הערוך

במח"ש נפתחה חקירה בעקבות תלונה שהוגשה ע"י תושב יצהר, על כך שבעת שנעצר בביתו ע"י כוח משטרתי של יס"מ, הוא חושמל ע"י השוטרים באמצעות אקדח טייזר מספר פעמים, וזאת לטענתו ללא כל התנגדות מצדו. חקירת התלונה העלתה כי נגד המתלונן הוצא צו הרחקה מהיישוב יצהר וכי בעקבות הפרת הצו, נדרשו כוחות יס"מ מחוז ע"י לבצע את מעצרו של המתלונן ביישוב. עוד עלה בחקירה כי היה צורך מבצעי מובהק להשלים את החשימה בתוך זמן קצר ככל האפשר, על מנת למנוע חיכוך עודף עם אנשי המקום וחשש להסלמת האירוע. מהחומר שנאסף עלה כי במהלך ביצוע המעצר, המתלונן לא נענה להוראות השוטרים, התנגד למעצר ואף נמלט אל עבר חדר הילדים בבית על מנת להכשיל את מעצרו. במקביל, הזעיקו בני משפחתו "תגבורת" במטרה למנוע את ביצוע המעצר החוקי. לאחר שהוצא המתלונן בכוח סביר מהבית, הגיעו למקום אנשים אשר השליכו אבנים אל עבר כוחות היס"מ וסיכנו אותם. עוד עלה מחקירת האירוע כי כוחות היס"מ השתמשו באקדח הטייזר 3 פעמים בלבד לאורך המעצר (מתוכן רק פעם אחת בתוך הבית - ולא כפי שעלה מסרט ערוך, שהוצג ע"י המתלונן או מי מטעמו בכלי התקשורת), וזאת לצורך השלמת ביצוע משימת מעצרו של המתלונן, אשר נשכב על הרצפה כדי להכביד על מהלך הוצאתו מהבית והתנגד לשוטרים, בעוד בני משפחתו ואחרים שהזעיקו לזירה, מסייעים בכך. מכלול הממצאים הוביל בנסיבות הענין המורכבות למסקנה כי פעילות השוטרים במקום, לרבות השימוש שנעשה על ידם במכשיר הטייזר תאמה את נהלי המשטרה ואת תורת הפעלה של אמצעי חוקי זה, וכי הסרטון שהוצג בתקשורת לגבי האירוע, נערך באופן מגמת, ו"הדובקו" בו צילוי שימוש בטייזר באופן שאינו משקף נכונה את שאירע במציאות. לפיכך, התיק נגנז מ"אין עבירה" ופורסמה הודעה בהתאם.

קבלת שוחד מחבר תמורת מתן התראות על פשיטות למכון הימורים - עונש מאסר בפועל

ביום 9.10.13 ניתנה בבית משפט המחוזי בבאר שבע (כב' הנשיא אלון וכב' השופטים צלקובניק ורז-לוי) החלטה בערעור בעניינו של שוטר ששרת במשטרת אילת ונתן התראות על פשיטות למפעילי מכוני הימורים. השוטר התריע על הפשיטות בפני חברו, שהיה עובד במכון הימורים, וידע שהמידע מועבר לבעל המכון. בתמורה למעשיו, קיבל השוטר בעת טיול עם החבר בחו"ל סך של \$500 לצרכי בילוי וכן הוזמן ע"י בעל המכון, באמצעות החבר, לארוחת צהריים.

השוטר הודה בביצוע המעשים, במסגרת הסדר טיעון, והורשע בעבירות של לקיחת שוחד ושיבוש מהלכי משפט. בעקבות זאת, נגזר עליו ע"י בית משפט שלום בבאר שבע עונש של 6 חודשי מאסר לריצוי בפועל ו-9 חודשי מאסר על תנאי, תוך שביהמ"ש שקל לתוך עונש זה את חלוף הזמן שבין האירועים לבין העונש ואת נסיבותיו האישיות של הנאשם.

הנאשם ערער על חומרת העונש, אולם בית המשפט המחוזי דחה את ערעורו, תוך שהוא מדגיש את החומרה במעשיו של השוטר ומציין כי גזר הדין שהושת על הנאשם ניתן כבר "בדרך של איפוק ומתינות" ומצוי ברף ענישה נמוך, שמביא בחשבון את כל הנסיבות המקלות. בית המשפט הדגיש בהחלטתו כי על אף שהתמורה שקיבל השוטר הינה מינורית ביותר, ועל אף שהיו ברקע גם יחסי חברות עם אחד מנותני השוחד, אין בכך כדי לגבור על עצם המעשה החמור של מתן ההתראות. וכך נקבע: "ברי, כי התנהלותם של אוכפי החוק, צריכה להיות נקיה משיקולים זרים ומשחיתות מידות. נטילת שוחד, על ידי שוטר המסייע במישרין לגורמים פליליים, הינן מן הרעות החולות, המחויבת בענישה ממשית שיש עימה משום הרתעה ושירוש תופעות מעיו אלה..."

עפ"ג 14059-08-13 אביגל נ' מ"י (בית המשפט המחוזי - באר שבע)